

آریائی

www.ariaye.com

what ariaye site is about

NEWS

REVIEWS

EVENTS

FEATURES

داکتريار محمد

شمالی لاله زار باشه به ما چي؟
زمستان ش بهار باشه به ما چي؟

شمالی یک منطقه ای پهناوری مهشور است که در شمال و شمال شرقی کابل موقعیت دارد. از کوتل خیر خان سرچشمه گرفته تا به اخیرهای نواحی کاپیسا وادی وسیع حصار کوه صافی را در برگیرنده است. راجع به موقعیت شمالی هزارسال پیش از امروز چون بگرام (کاپیسا) جبل سراج، پنجشیر، کوه دامن در کابل پیوند بود.

اقلیم شمالی از لحاظ توپوگرافی محیط زیست آن زمستان اکثر مناطق آن زیر تاثیر جبهات سرد سایبریا و در کوه های آن برف باری آن با یک متر می رسد و تابستان گرم و با بارش و ژاله دارد.

لاله رمز مژده رسان سر آغاز زندگی مردم دیار شمالی بعد از سپری نمودن زمستان طولانی و پراز برف وزیست سخت آن است و به مجردی که یک قسمت از برف کوه های نزدیک ده ها از برف نمایان می گردد و در این هنگام همه چیز سر از خواب گران پی هم بر میدارند. لاله خود روی در دشت و صحرا ها زمین های نواحی شمالی در ماه حمل جوانه می زند و پندک و شکوفه می کنند و با رنگ مختلف سرخ، زرد، بادنجانی، سپید، نارنجی موج می زنند. در نواحی روستا ها شمالی باسر بر آوردن لاله از خاک نمناک اما پایان زمستان است و آغاز زنده گی دوباره طبیعت بهاری نشانه ای از جوانه لا له است که گذشتن زمستان و آمدن بهار را روستایان شمالی یقین می دانند.

شمالی لاله زار است و به راستی که هم جای آن لازار بوده است و توصیف از نواحی شمالی بجا است

و از برکت کوتل های برف گیر، آرزوی پنچشیر، سالنگ، شیر و قله قاده آسمان شمالی دایم پر از آب می باشد یعنی (مه) توده متراکم بخار آب در فضای نزدیک به سطح زمین در آسمان شمالی دایم موجود است که از همین سبب آسمان شمالی شروع از ماه جوزا الی آخر ماه خزان در صبحگاه بر روی گل ها، گیاهان، تاک کستان و باغات آن شبنم می نشیند.

از سبب شبنم نشینی صبحگاه از وزش جبهات گرم بحر هند، وزش باران های مونسونی هند آب هوای شمالی از آن مستفید می گردد که تمام محلات شمالی در فصل بهار و تابستان بسیار سرسبز می باشد. منبع شادابی و رونق شمالی ظفر جریان دریای های خروشان آب شتل، آب غوربند، آب سالنگ، آب پنچشیر، باریک آب است. از برکت حوزهای آبریز دایم جریان هندوکش جنوب غربی، شمالی داری محیط زیست سالم است و آب هوای گوارا معطر آن در طول تاریخ توجه امپراطوران و شاهان و معزین محل را به خود جلب کرده است و آنها در جهت بهبود محیط زیست آن توجه خاصی انجام داده اند. معزین شمالی تفریح گاه ها و باغ های عمومی نهر ها، جوی های عنعنوی، کاریز ها و چرخ آب کشی در محل های زیبای آن غرض آبیاری اراضی آن عمار و حدات نموده اند. صد هزار جریب زمین حاصلخیز در کارزمیر توسط شاه امان الله خان و بعداً توسط ظاهر شاه به ساحه باغ داری تبدیل یافت و باغ کاریزمیر را توسط یک مهندس المانی اعمار کرد و بوسیله شاندن نهال زینتی محل کارزمیر را زیستگاه اقسام پرنه گان آواز خوان قمری، فاخته، عندلیب، بلبل هزار خان که نغمه سرای که دل مهمانان خاندانی را نوازش دهد و کارزمیر را به تفریح گاه سرسبز مرکزی خانواده شاهی تبدیل یافته.

باغ کاریزمیر

تپه زیبای استالف جای دیدنی است که در زمان بابر به مثابه یک تفریح گاه عامه بنیان گذاری شده است و امروز مهمانه خان هم پی افغانستان است که در غرب وادی شمالی قرار دارد. تپه گل غندی که در شمال شهر چاریکار قرار دارد در فصل بهار زیبا می شود و این تپه از سبب داشت باغ گل عرغوان خود روی از شهرت خوبی برخوردار است و هم ساله جشن گل عرغوان از طرف هزاران مردم شمالی و هم شهریان کابل در جشن نوروز بشکل عنعنوی تجلیل میشود.

طبیعت استالف

طبیعت گلغندی

گلبار را می گویند این سرزمین قدیم پراز آب بود , زمانی که آب این منطقه تبخیر شد , در فصل بها گل در این محل روید از نام این گل و فصل بهار, این منطقه ای سرسبز را گلبار نام نهادند. باغ عمومی گلبار که جای مناسب و سبز از تفریح گاه های مشهور مردم شمالی به حساب می رود.

قصر جبل السراج یکی از بنا های تاریخی افغانستان است و از آثار باستانی بیش از صد سال شمالی از دوره حکومت حیب الله خان می باشد. این قصر در در زمان حکومت حیب الله خان در سال 1907 میلادی

در محل آرامش (امن) در تپه زیبا جبل السرج ساخته شده است و بنام سراج الا مصار یاد می‌شد و تازمان حکومت امان الله خان به عنوان مقر شاهی از آن استفاده می‌گردید.

بند برق آبی جبل السراج اولین بند برق آبی کشور ما می‌باشد که در سال 1912-1915 میلادی توسط انجینیران انگلیسی بر دهنه دریای سالنگ با آب‌گیر یک کانال بزرگ آبیاری طرح ریزی شد و در سال 19922 به بهره‌برداری سپرده شد.

برج عبدالله اقامت امپراطوری مقدونی است. سکندر بعد از فتح هرات سیستان وارد حوزه کابل شد و در کنار رود بزرگ پنجشیر (پنچهر) و غوربند و در این محل زیبا سرسبز اقامت می‌کینند و بگرام و برج عبدالله اقامت گاه یونانی‌ها پایه‌گذاری شده. بگرام توسط کوروش هخامنشی‌ها ویران شد و توسط داریوش بزرگ ویرانی‌های بگرام و برج عبدالله بازسازی شد.

بگرام که یکی از مناطق سرسبز و خوش آب‌و‌هوا شمالی می‌باشد و دارای زمین‌های حاصلخیز و تاکستان‌های وسیع بوده است و حدود دوهزار سال قبل بگرام پایتخت شهنشاه کوشانی کنیشکای کبیر بود که در طول تاریخ ارزش خاص استراتیژیک را بخود بخشیده است. چنگزخان برای اولین بار مزه تلخ شکست را در شمالی بچشید و در منطقه ای پول متک به شکست مواجه شد. شمالی ظفر دژ استوار و دیوار عبور ناپذیر در برابر در دوران جنگ‌های سه‌گانه مردم افغانستان در قرن 19 با متجاوزان انگلیس بود.

سرزمین صلح شور شمالی در طی قریب صد سال اخیر در سه دوره هجوم جنگ جویان بیگانه از آن سوی مرز دیورند قشون سرخ روس از مرز شمال دردناک‌ترین جنایات آنها اخراج اجباری مردم محل شمالی ویرانی زیربناها یکی از اعمال جنگی آنها بوده. نواحی‌های شمالی که دارای آب

هوای معتدل است و مردم با همت شمالی با توانایی های تجربه که در عرصه عمار شبکه های آبرسانی (کاریز، نهر، جوی های عنعنوی، چرخ آب کشی، حوضچه ها، و سرداب خانه ها) از نیاکان خود این تجربه میراث دارند آن ویرانی های زیربنا ها را به زودترین فرصت آباد و بازسازی و نوسازی کرده اند. سرزمین حاصلخیز شمالی دوباره منبع خوب مارکت سبزیجات، ترکاری، حبوبات و میوه جات و بخصوص منشأ مارکت انگور اهالی کابل ساخت اند.

آب هوای و فضای سبز شمالی هوای گوارا معطر و خوشایند خود را به استقامت کابل انتقال می دهد. فرآورد های باغداری آن در سلامتی و آسایش ساکنان محل آن و هم ساکنان کابل سهم بزرگ را در طول تاریخ ایجاد نموده است. فرآورد های باغ داری سبزیجات تولید میوه اکولوژی از درختان محیط سالم فکر و استعداد انسان را در راه سالم تقویت می نماید. خلاصه که در عرف میان مردم آمده نوح اگر عمر دراز داشت موجبش خوردن میوه ها بود، سعدی اگر شاعری شیرین گفتار شد مسببش انواع میوه ها بود، انوشیروان اگر عادل در آمد تاثیرش از خوردن میوه ها بود. ضحاک اگر ظالم کرد مقصر عدم خوردن میوه ها بود. در محیط پاک عاری از گرد و غبار شمالی نامداترین شاعر افغانستان استاد خلیل الله خلیلی، اکادمیسین غلام دستگیر پنچشیری، قهار عاصی، بی رنگ کوهدامنی، حیدری وجودی، نیلاب رحیمی، معسود خلیلی پرورش یافته اند. غازی یان نام دار شمالی در جنگهای سه گانه مردم افغانستان با متجاوزان انگلیس جنگیده اند. نام شان در صفحه جلد های سراج اتواریخ درج است. میر مسجدی خان کوهستانی، غلام حیدرخان از تاواخ پنچشیر، لنگر خان از دشتک پنچشیر، میربچه خان کوهدامنی، شفات خان از فراج پنچشیر، امیرخان کوهدامنی می باشند که به نوبه خوش به و طن مصدر خدمات کرده اند و هم در ایام متقاعدی نیز غرض انکشاف ساحه سبز شمالی خدمات بزرگی را هر کدام آنها به نوبه خود در کشیدن نهر ها، جوی ها، کاریزها، چرخ آب کشی انجام داده اند.

میر غلام محمد غبار در مسیر تاریخ
بایرنامه، اکادمی علوم افغانستان

